

16 aprilie 2020

La Nr.

Nr. 12-4/23

din

**Domnului Ion CHICU
Prim-ministru al Republicii Moldova
Președinte al Comisiei pentru Situații Excepționale**

**Recomandare de întreprindere a unor măsuri speciale
pentru asigurarea respectării dreptului de acces la informații și petiționare**

Avocatul Poporului în exercitarea atribuțiilor sale monitorizează permanent situația privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova, iar în legătură cu instituirea stării de urgență a devenit și mai stringentă necesitatea monitorizării îndeaproape a respectării drepturilor și libertăților omului în toate domeniile.

Odată cu stabilirea unui regim special de lucru în perioada stării de urgență, majoritatea autorităților publice au întreprins măsuri îndreptate spre prevenirea răspândirii infecției respiratorii cauzate de virusul COVID-19 și în acest scop au solicitat ca petițiile și solicitările de informație să fie expediate doar prin poșta electronică a autorităților.

În legătură cu acest fapt menționez că deja am fost semnalati de persoane cu dizabilități locomotorii, care ne-au sesizat despre imposibilitatea adresării cererilor în formă electronică în lipsa semnăturii electronice.

Avocatul Poporului salută faptul că în Dispoziția nr.6 din 26.03.2020, pct.14 Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a dispus prelungirea valabilității certificatelor de chei publice pentru semnătura mobilă care expiră în perioada stării de urgență, însă anumite reglementări cu privire la semnăturile electronice, prevăzute de Legea nr.91/2014 privind semnătura electronică, nu se regăsesc în actele emise de Comisie.

Cu referire la ultimul aspect menționat doresc să atrag atenția asupra unei probleme identificate de Avocatul Poporului în contextul respectării dreptului la petiționare și accesului la informație, care a devenit și mai gravă în perioada stării de urgență, când, în mare parte persoanele pot adresa petiții/solicitări de informații doar în formă electronică.

Accentuez că în conformitate cu art.72 alin.(3) din Codul administrativ, dacă se transmite în formă electronică, petiția trebuie să corespundă cerințelor legale stabilite pentru un document electronic. Iar art. 75 stabilește că petiția trebuie să conțină semnătura electronică, în mod obligatoriu, în cazul transmiterii în formă electronică. Respectiv, în cazul în care nu este aplicată semnătură electronică petiția nu se examinează.

Reieșind din informația publicată de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică semnăturile electronice, prevăzute de Legea nr.91/2014 privind semnătura electronică, se eliberează contra plată. În special, prețul semnăturilor electronice avansate calificate, care pot fi utilizate în raporturile cu autoritățile publice, constituie 310 lei pentru persoanele fizice.¹

Subsecvent, în această perioadă, când unica posibilitate de a se adresa cu cereri/solicitări de informații către autorități este forma electronică, este lesne de înțeles că persoanele care nu dețin semnătura electronică nu au posibilitate de a o obține, iar persoanele care dețin semnătura electronică nu au posibilitate de a prelungi termenul de valabilitate, în cazul în care expiră.

Avocatul Poporului consideră că în circumstanțele descrise se impun măsuri proactive pentru asigurarea exercitării dreptului de acces la informații și la petiționare pentru toate persoanele, în mod special pentru acele cu risc sporit de vulnerabilitate (cum ar fi, persoanele cu dizabilități, persoanele în etate, persoanele lipsite de surse de existență).

Ombudsmanul reiterează că toate persoanele, fără nicio discriminare, inclusiv cele ce fac parte din grupurile social vulnerabile, trebuie să-și poată realiza fără de impedimente dreptul la petiționare și dreptul la informație.

De asemenea, Avocatul Poporului are rezerve cu privire la unele prevederi din pct.16 din Anexa la Dispoziția nr.1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova², și anume, prin care se **triplează termenul pentru soluționarea solicitărilor formulate în exercitarea liberului acces la informații de interes public** pe perioada stării de urgență.

În susținerea celor menționate supra reiterez că experții ONU în domeniul libertății de opinie și exprimare au recomandat *guvernelor să promoveze și să protejeze accesul și fluxul liber de informații în timpul perioadei de pandemie*. În context, experții internaționali solicită tuturor guvernelor să își pună în aplicare în mod robust legile privind libertatea informațiilor, pentru a se asigura că toate persoanele, în special jurnaliștii, au acces la informații³.

Totodată, Avocatul Poporului notează că Consiliul Europei a emis un set de instrumente pentru guvernele din toată Europa cu privire la respectarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept în timpul crizei COVID-19⁴. În Ghidul respectiv se notează că libertatea de exprimare, inclusiv fluxul liber și la timp de informații, este un factor esențial pentru capacitatea mass-mediei de a raporta problemele legate de pandemie.

¹<https://stisc.gov.md/ro/content/semnatura-electronica>

² https://gov.md/sites/default/files/dispozitia_cse_nr.1.pdf

³ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25729&LangID=E>

⁴ <https://www.coe.int/en/web/portal/-/coronavirus-guidance-to-governments-on-respecting-human-rights-democracy-and-the-rule-of-law>

De asemenea, se mai spune, că jurnaliștii, instituțiile mass-media, în special cele publice, au un rol esențial și o responsabilitate specială pentru furnizarea de informații în timp util, corecte și fiabile, dar și pentru prevenirea panicii și încurajarea cooperării oamenilor. Orice restricție privind accesul la informațiile oficiale trebuie să fie excepționale și proporționale cu scopul protejării sănătății publice.

În conformitate cu prevederile articolului 34 din Constituția Republicii Moldova dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

În hotărîrea de interpretare a articolului 34 alin.(3) din Constituție Curtea Constituțională reține că dreptul la informație este o condiție pentru exercitarea altor drepturi, și anume a drepturilor politice, economice și sociale; a dreptului la protecția vieții private, a dreptului de a lua parte la treburile publice, a dreptului la un proces echitabil etc⁵.

Reieșind din cele menționate supra, în temeiul prevederilor din art. 11 lit.d) din Legea nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în scopul prevenirii și eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului,

RECOMAND,

1. Excluderea prevederilor din pct.16 din Anexă la Dispoziția nr.1 din 18 martie 2020, prin care se **triplează termenul pentru soluționarea solicitărilor formulate în exercitarea liberului acces la informații de interes public** pe perioada stării de urgență.
2. Elaborarea unor reglementări speciale pentru perioada stării de urgență, prin care să se ofere dreptul persoanelor de a înainta petiții/cereri/cereri de solicitare de informații cu orice tip de semnătură electronică, prevăzute de Legea nr.91/2014 privind semnătura electronică, iar în lipsa acesteia prin indicarea unor date identificabile.
3. Dispunerea prelungirii valabilității semnăturilor electronice care expiră în perioada stării de urgență.

Cu respect,

Mihail COTOROBAL,
Avocatul Poporului

ex: Ig. Muntean: S. Rusu tel. 060002644

⁵ HCC nr. 19 din 22 iunie 2015